

2024

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
Federalno Ministarstvo zdravstva

Ministarstvo zdravlja i
socijalne zaštite Republike Srbije

Institute for
Population and
Development

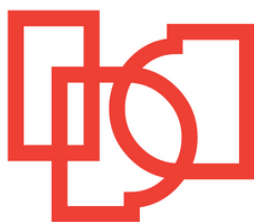

Švicarska

ZDRAVE ZAJEDNICE

DOM + ZDRAVLJA

**PROJEKAT “ZDRAVE
ZAJEDNICE U BOSNI I
HERCEGOVINI”**

Institute for
Population and
Development

Švicarska.

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
Federalno ministarstvo zdravstva

Министарство здравља и
социјалне заштите
Републике Српске

Institute for
Population and
Development

Donator: Vlada Švicarske

Trajanje projekta: 01. 11. 2023. – 31. 10. 2027.

Zdrave zajednice u Bosni i Hercegovini

O PROJEKTU

Nezarazne bolesti (NZB) su vodeći uzrok smrti, lošeg zdravlja i invaliditeta u Bosni i Hercegovini. Kao i globalno, na NZB u BiH utiču dobro definirani faktori rizika ponašanja: nezdrava prehrana, fizička neaktivnost, pušenje i zloupotreba alkohola, čije eliminiranje značajno smanjuje preranu smrt i invaliditet. Socijalno isključene populacije su neproporcionalno pogođene nezaraznim bolestima. Efikasan odgovor na veliki teret NZB, koji se istovremeno bavi društvenim determinantama zdravlja, zahtijeva sistematski, sveobuhvatan i integriran pristup. Dobro koordinirani i održivi programi prevencije, koji se provode kroz usklađene međusektorske pristupe, pokazali su se kao najefikasniji. Relativno mala ulaganja u prevenciju i liječenje NZB imaju potencijal da smanje teret bolesti za stanovništvo. Stoga su zdravstvene vlasti u BiH, odnosno Federalno ministarstvo zdravlja i Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske, preuzeli inicijativu da zajedno sa Švicarskom agencijom za razvoj i saradnju (SDC) i IPD-jem razviju dugoročni projekt koji bi smanjio faktore rizika od nezaraznih bolesti daljim unapređenjem preventivne zaštite na nivou primarne zdravstvene zaštite, povećanjem zdravstvene pismenosti i poboljšanjem pristupa od

države osiguranom paketu zdravstvenih usluga. Planirano je da projekt traje 12 godina u tri četverogodišnje faze.

Opći cilj projekta je doprinijeti smanjenju tereta bolesti i poboljšanju zdravstvenog statusa žena i muškaraca u BiH. Ovaj cilj treba postići kroz sljedeće ishode:

1. Zdravstveno pismene žene i muškarci aktivno i smisleno učestvuju i zalažu se za promotivne i preventivne aktivnosti i usvajaju zdravije stilove života (poseban fokus na socijalno isključene).
2. Općine/gradovi preduzimaju akcije za unapređenje zdravlja i blagostanja građana i angažuju se u promociji zdravlja i prevenciji bolesti.
3. Zdravstvene i nezdravstvene vlasti sarađuju u osmišljavanju i implementaciji integriranih i održivih reformi za bolje zdravlje i dobrobit građana.

Prva faza projekta započela je 01. 11. 2023. godine i trajaće do 31. 10. 2027. godine. Projekt se provodi u svim dijelovima Bosne i Hercegovine, u općinama/gradovima odabranim za ovu fazu na osnovu kriterija koji su razvijeni u saradnji Federalnog ministarstva zdravstva, Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite u Vladi Republike Srpske, IPD-a i ključnih partnera – Saveza općina i gradova Federacije BiH i Saveza opština i gradova Republike Srpske.

Korisnici Projekta su: građani/ke kao korisnici usluga promocije zdravlja i prevencije bolesti na primarnom nivou zdravstvene zaštite u 25 općina/gradova (približno 1.000.000 stanovnika BiH). Kao primarni ciljni korisnici, građani su direktno uključeni u projekt na nivou svojih zajednica i na nivou kantona odnosno entiteta, zatim kroz rad organizacija civilnog društva (OCD). Projektne aktivnosti obuhvataju škole, zdravstvene savjete/odbore za zdravlje, medije i druge. Takođe, direktni korisnici projekta su i zdravstveni profesionalci (menadžment domova zdravlja (DZ), ljekari, sestre i medicinski tehničari i drugo osoblje) na nivou primarne zdravstvene zaštite, kao i u drugim javnozdravstvenim ustanovama. Pored njih, uključeni su i profesionalci u oblasti obrazovanja na primarnom i sekundarnom nivou i u predškolskim ustanovama

NAJZNAČAJNIJE AKTIVNOSTI I REZULTATI

Ishod 1. Zdravstveno pismene žene i muškarci aktivno i smisleno učestvuju i zalažu se za promotivne i preventivne aktivnosti i usvajaju zdravije stilove života (poseban fokus na socijalno isključene).

Unutar prvog ishoda projekta, planirane su aktivnosti za osnaživanje građana i njihovo uključivanje u određivanje prioriteta lokalnih zdravstvenih programa, s posebnim fokusom na socijalno isključene grupe. U toku je finaliziranje mapiranja organizacija civilnog društva koje imaju kapacitete za provođenje programa prevencije i promocije zdravlja u odabranim općinama/gradovima. Aktivnosti se provode participativno, uključujući lokalne i državne vlasti, a uspostavljena je saradnja sa Savezom opština i gradova Republike Srpske (SOG RS) i Savezom općina i gradova Federacije BiH (SOG FBiH) kako bi se osigurala efikasnost zdravstvenih savjeta i stvaranje mreža aktera. Izvršena je analiza rodne ravnopravnosti i socijalne inkluzije (GESI), koja ukazuje na neiskorišćene potencijale za promociju zdravlja i prevenciju bolesti, kao i na ključne prepreke, poput rodnih normi i nejednakosti u pristupu uslugama.

Provedena istraživanja identifikovala su osjetljive društvene grupe koje nemaju jednak pristup zdravstvu i zdravim stilovima života. Organizovane su društvene kampanje poput one protiv pušenja i aktivnosti povodom Svjetskog dana mentalnog zdravlja, koje su uključivale podizanje svijesti o ljudskim pravima i smanjenje stigme prema osobama sa mentalnim poteškoćama. Projekat "Jednaki u različitostima" iniciran od strane udruženja korisnika usluga mentalnog zdravlja „Glasno s razlogom“ koje obuhvata 12 različitih udruženja iz oba entiteta, promovisan je u 11 opština, obuhvatajući 330 učesnika i ističući značaj prava na zdravo radno okruženje. Rezultati ukazuju na potrebu za sistemskim pristupom u unapređenju promocije zdravlja na lokalnom nivou.

Ishod 2. Općine/gradovi preduzimaju aktivnosti za unapređenje zdravlja i opšte dobrobiti građana/ki i angažuju se u promociji zdravlja i prevenciji bolesti.

U prvoj godini projekta ostvaren je značajan napredak u izgradnji kapaciteta u 25 općina/gradova^[1] kroz edukacije uposlenika lokalnih vlasti, zdravstvenih ustanova, medija i civilnog sektora. Predstavnici lokalnih zajednica senzibilizirani su o značaju promocije zdravlja i prevencije bolesti te su počeli predlagati aktivnosti prilagođene lokalnim potrebama. Na 24 mini-konferencije učestvovalo je 423 profesionalca (57% žena), čime je naglašena važnost rodno osjetljivih i inkluzivnih usluga, kao i multisektorske saradnje. Na Inicijalnoj projektnoj konferenciji u maju 2024. godine načelnici i gradonačelnici odabranih opština/gradova potpisali su Memorandum o saradnji obavezujući se na aktivno učešće u projektu. Svi načelnici/gradonačelnici su istakli značaj projekta za njihovu općinu/grad, te se može zaključiti da je prevencija bolesti i promocija zdravlja i zdravih stilova života opredjeljenje svih općina/gradova.

[1] Na osnovu kriterija razvijenih u saradnji sa Federalnim ministarstvom zdravstva i Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske, kao i SOG-om RS i SOG-om FBiH, te SDC-jem, odabrane su sljedeće općine/gradovi za učešće u projektu u prvoj fazi (25): Bihać, Bijeljina, Čelinac, Doboj, Foča, Goražde, Grude, Ilidža, Kakanj, Kiseljak, Livno, Laktaši, Mrkonjić Grad, Pale, Prnjavor, Stari Grad, Stolac, Šamac, Tešanj, Tomislavgrad, Travnik, Tuzla, Vlasenica, Zvornik i Brčko distrikt BiH. Upravni odbor projekta potvrdio je izbor na sjednici 26. 03. 2024. godine.

Inicijalna projektna konferencija, maj 2024.

Tokom posjeta lokalnim zajednicama, u svih 13 lokalnih samouprava Federacije BiH identifikovano je 46 zdravstvenih projekata, od kojih se većina odnosi na opće oblasti promocije zdravlja. Slično, u Republici Srpskoj, aktivnosti koje se već provode u oblasti prevencije uključuju mapiranje zdravstvenog stanja i promociju zdravlja kroz postojeće centre za promociju zdravlja i prevenciju bolesti u domovima zdravlja u Bijeljini, Doboju i Čelincu. Odabrane opštine/gradovi zvanično su imenovali lokalne koordinateure za zdravstvo. U Federaciji BiH riječ je o 10 žena (77%) i 3 muškarca (23%), a u Republici Srpskoj 8 žena (73%) i 3 muškarca (27%).

Njihova uloga je da podrže i koordiniraju kreiranje i implementaciju akcionih planova zajednice za promociju zdravlja i prevenciju bolesti. Oni će također podržati podizanje svijesti o važnosti pristupa "Zdravlje u svim politikama".

Lokalni koordinateuri iz partnerskih opština i gradova su nam takođe veoma važni i za:

- održavanje veze sa stručnim službama saveza u cilju širenja informacija o Projektu "Zdrave zajednice" i aktivnostima u opštini/opštini/gradu, kao i prosljeđivanje određenih informacija gradonačelniku, i ili akterima kojima one mogu biti od koristi;
- pomoć u odabiru ključnih osoba koji će učestvovati na događajima koje organizuju savezi, u slučaju da događaj ne zahtjeva posebnu pažnju načelnika/gradonačelnika opštine/opštine/grad;
- pružanje informacija i/ili pomoći u različitim aktivnostima saveza koje se implementiraju u gradu/opštini/opštini iz koje je povjerenik i
- osiguranje dvosmjerne komunikacije između partnera na Projektu.

Zvanično imenovani koordinateuri su 14. i 15. oktobra učestvovali na prvom sastanku i dvodnevnoj radionici lokalnih koordinateura u organizaciji oba SOG-a, uz aktivnu podršku projektnog tima, na kojoj su se detaljno upoznali sa planiranim projektnim aktivnostima, a posebno vlastitom ulogom u navedenim aktivnostima. Sastanku, koji je okupio oko 40 učesnika, pored 16 koordinateura opština/gradova te organizatora, prisustvovali su i predstavnici Švicarske Ambasade, entitetskih ministarstva zdravstva i ekspertica za javno zdravlje. Na ovoj edukativnoj radionici novoizabrani koordinateuri su mogli čuti predavanja na temu promocije zdravlja, „zdravlja u svim politikama“, o

politikama“, o masovnim nezaraznim bolestima i njihovoj prevenciji, zatim o javnom zdravlju u lokalnoj zajednici kroz prizmu lokalnih odbora/savjeta za zdravlje i prvih koraka odbora/savjeta za zdravlje u postizanju ciljeva zdrave lokalne zajednice te prezentaciju dobrih primjera iz prakse.

Kroz prezentacije primjera dobre prakse iz regiona i BiH, stečeni su uvidi kako i na koji način su se lokalne zajednice uključile u promociju zdravlja i prevenciju bolesti, edukaciju građana i građanki za podizanje svijesti o njihovom zdravlju, te su učesnici shvatili porijekla za predložene aktivnosti. Diskutovalo se o zdravstvenom kartonu opština/opština/grad, na koji način su prikupljeni podaci u drugim gradovima/opštinama/opštinama i regiji sa ciljem dobijanja informacije šta će predstavljati zdravstveni karton jedne opštine/opštine/grad.

U okviru projekta, završena je priprema programa za saradnju centara za mentalno zdravlje i timova porodične medicine (TPM) radi pravovremene detekcije depresije kod opće populacije, sa ciljem uključivanja svih 410 TPM-a u BiH. Program promovise edukaciju, distribuciju materijala i saradnju za bolju detekciju i liječenje depresije, uz podizanje svijesti o mentalnom zdravlju. Zaključeno je da je potrebna veća podrška lokalnim zdravstvenim savjetima i intenzivnija klasifikacija zdravstvenih projekata, dok se ključni izazovi odnose na nedostatak smjernica i adekvatne koordinacije na višim nivoima vlasti.

Započete su pripremne aktivnosti na izradi jedinstvene istraživačke metodologije za definiranje sveobuhvatnih zdravstvenih profila svih općina/gradova, koji će pokazati „sliku zdravlja“ stanovništva lokalne zajednice, na osnovu koje će se kreirati i provoditi programi prevencije bolesti i promocije zdravlja, takođe i s ciljem jačanja brige lokalne samouprave o zdravlju svojih građana i građanki. U tu svrhu lokalne vlasti su imenovale koordinateure za zdravstvo, a u ovim programima ključnu ulogu igraće zdravstveni savjeti, odnosno odbori za zdravstvo, kojih trenutno ima u 6 odabranih općina u Federaciji BiH i 10 u Republici Srpskoj.

Ishod 3. Zdravstvene i nezdravstvene vlasti sarađuju u osmišljavanju i implementaciji integriranih i održivih reformi za bolje zdravlje i dobrobiti građana i građanki.

U cilju kreiranja zakonodavnog okvira za promociju zdravlja i prevenciju bolesti, izrađene su detaljne analize zakonskih i strateških okvira u oba entiteta. U Federaciji BiH analiza je ukazala na određene nedostatke u zakonodavstvu, uključujući i Zakon o zdravstvenoj zaštiti, koji će uskoro ići u proces izmjena. Kako bi se omogućilo osnivanje jedinica/službi za prevenciju bolesti i promociju zdravlja na nivou primarne zdravstvene zaštite, izrađen je nacrt "Pravilnika o dopuni Pravilnika o bližim uvjetima prostora, opreme i kadra", koji predviđa pokretanje tih jedinica u okviru domova zdravlja u narednih šest mjeseci.

"Razvoj intervencija za uspostavljanje službi za prevenciju bolesti i promociju zdravlja na primarnom nivou u Federaciji Bosne i Hercegovine"

Na dovođenom sastanku sa donosiocima odluka - predstavnicima Federalnog ministarstva zdravstva, kantonalnim ministarstvima zdravlja, zavodima za javno zdravstvo i rukovodstvom domova zdravlja (ukupno 32 učesnika) pod nazivom "Razvoj intervencija za uspostavljanje službi za prevenciju bolesti i promociju zdravlja na primarnom nivou u Federaciji Bosne i Hercegovine", zaključeno je da je uspostavljanje posebnih centara za promociju zdravlja i prevenciju bolesti u okviru domova zdravlja moguće i da se u tu svrhu koriste postojeći ljudski resursi, umjesto novih zapošljavanja, te da se formira koordinacijska pozicija za preventivne programe. Naglašena je potreba saradnje sa općinskim zdravstvenim savjetima, potreba za dugoročnim i stabilnim izvorom finansiranja, jačanje koordinacije domova zdravlja i zavoda za javno zdravstvo, te potreba da se poboljša digitalna podrška ljekarima radi smanjenja administrativnih poslova i fokusiranje na brigu o pacijentima.

U Republici Srpskoj imenovana radna grupa je identifikovala nedostatak konkretnih programa za prevenciju i kontrolu nezaraznih bolesti, kao i nepostojanje godišnjih programa za prevenciju zaraznih bolesti. Predloženi su modeli za organizaciju centara za promociju zdravlja i prevenciju bolesti u skladu s brojem stanovnika. Takođe je utvrđena potreba za usklađivanjem normativnih akata s evropskim standardima, posebno u oblasti kontrole duhanskih proizvoda, uključujući zabranu pušenja u javnim prostorima i regulisanje označavanja duhanskih proizvoda.

Izrađene analize i prijedlozi predstavljaju osnovu za poboljšanje zakonodavnih okvira, uz naglasak na organizaciju službi i usklađivanje normi sa međunarodnim standardima. Paralelno, započet je rad na pripremi "Programa zaštite mentalnog zdravlja u Federaciji BiH" za period 2025–2027. godine, koji će pružiti strateške smjernice za razvoj mentalnog zdravlja i implementaciju konkretnih aktivnosti.

Kako bi se ostvario cilj rezultata 3.5. U obrazovnim i predškolskim ustanovama provode se preventivni programi (uključujući seksualno reproduktivno i mentalno zdravlje) koji promoviraju zdrave stilove života, u prvoj projektnoj godini realizovan niz konsultativnih sastanaka s ciljem upoznavanja ključnih aktera s projektnim aktivnostima i osiguravanja multisektorskog pristupa u planiranju.

Nakon sveobuhvatnog pregleda dostupne literature, razvijen je metodološki okvir i instrument, temeljen na najboljim međunarodnim praksama u oblasti promocije zdravlja kroz formalno obrazovanje. Proces razvoja instrumenta je osigurao aktivno učešće zdravstvenih i obrazovnih institucija prema njihovim specifičnim domenima ekspertize.

Projektni tim je facilitirao proces imenovanja članova Radne grupe za analizu postojećih obrazovnih sadržaja za Federaciju BiH i Radne grupe za analizu postojećih obrazovnih sadržaja za Republiku Srpsku. Obje Radne grupe su imale zadatak da provedu sveobuhvatnu analizu postojećih obrazovnih sadržaja u oblasti zdravlja sa fokusom na procjenu njihove relevantnosti i efikasnosti u promovisanju zdravih životnih stilova i prevenciji nezaraznih bolesti.

Radne grupe su analizirale prikupljene podatke koristeći unaprijed definisane indikatore efikasnosti, a rezultati su poslužili za formulaciju smjernica i preporuka za unapređenje obrazovnih programa usmjerenih na prevenciju nezaraznih bolesti te promociju zdravlja i zdravih stilova života u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju. Posebno treba istaći saradnju između formalnog zdravstvenog i obrazovnog sektora na nivoima entiteta, koja je bila ključna za osiguravanje multisektorskog pristupa i usklađenosti preporuka sa zdravstvenim i obrazovnim potrebama djece i mladih u našoj zemlji.

Transverzalne teme: rodna ravnopravnost, socijalna inkluzija, komunikacije i vidljivost i socijalna kohezija – „bridge building“

Izveštaj o rodnoj ravnopravnosti i socijalnoj inkluziji (GESI) pripremljen u pripremnoj fazi Projekta, koji je obuhvatio pet pilot-općina/gradova u 2023. godini, identificirao je brojne zdravstvene potrebe žena i mladih, posebno one koje su ostale neispunjene. Ista metodologija korištena je za proširenje istraživanja na svih 25 općina/gradova koje je provedeno u periodu od avgusta do oktobra 2024. godine. Takođe, imajući na umu da je GESI transferzalna tema projektnih intervencija, te da je razvijanje rodno-osjetljivog pristupa neophodno uključiti u aktivnosti razvoja kapaciteta sa svim učesnicima, u oktobru je osoblje IPD-a prošlo jednodnevnu obuku o GESI-u koju je održala savjetnica za GESI SDC-ja, što je doprinijelo dubljem razumijevanju same teme i GESI aktivnosti planiranih u okviru projekta.

Princip „Ne izostaviti nikoga“ („Leave No One Behind“) predstavlja osnovu za ostvarivanje ciljeva održivog razvoja i temelj je dizajna projekta. Fokus projekta je na osiguravanju zdravstvenih koristi za socijalno isključene grupe, uključujući starije osobe s nezaraznim bolestima, Romkinje i mlade u ruralnim područjima. Prema projektnom planu, programi će pružati informacije o seksualnom i reproduktivnom zdravlju, mentalnom blagostanju, zdravom načinu života i prevenciji bolesti. Ovi programi su zasnovani na dokazima, prilagođeni dobi i inkluzivni, s posebnim naglaskom na rodnu ravnopravnost i socijalnu inkluziju. Podrška ranjivim populacijama je dio projektnih intervencija. Prepoznate su specifične potrebe socijalno isključenih grupa, identifikovane i kroz mini-konferencije i dodatne projekte u zajednicama. Provođenjem preporuka GESI analize jača saradnja između pružalaca usluga, organizacija civilnog društva i vlasti, uz podizanje svijesti o rodnoj ravnopravnosti i socijalnoj inkluziji među ključnim akterima.

Strateški dokument „Komunikacija i vidljivost“ završen je i usvojen od strane partnera na projektu te dostavljen SDC-u. Ovaj dokument predstavlja osnovu za komunikaciju i odnose sa javnošću u okviru projekta, definišući metode, kanale i elemente vidljivosti koji će se koristiti tokom implementacije. Urađeni su projektni vizuali i definisan vizuelni identitet projekta. Na osnovu reframing metodologije, izrađena je animacija „Zdrave zajednice“ koja prikazuje različite dobne skupine kako praktikuju zdrave životne stilove. Kreirani su projektni baneri i vizuali za društvene mreže.

Izrađeni su vizuali za društvene mreže donatora, uključujući infografike za promociju projekata koje je implementirao Institut za populaciju i razvoj a finansira Vlada Švicarske. Projekat je intenzivno promoviran kroz mini-konferencije u projektnim lokacijama i sve ove općine i gradovi su dobili svoju pojedinačnu promociju u medijima i na društvenim mrežama. U okviru promocije, izrađena je baza podataka sa kontaktima odgovornih osoba iz oblasti odnosa sa javnošću iz lokalnih zajednica i medija. Ova baza će poslužiti za buduće saradnje i edukacije iz oblasti komunikacija. Promocije mini-konferencija pratio je press kliping, sa 45 medijskih objava i približno 20000 osoba koje su informisane o projektu.

Mini-konferencije su promovirane i na društvenim mrežama, a ukupan broj osoba koje su došle do informacija o projektu iznosi **27868**.

Tokom konferencije u Banja Luci, snimljeno je 15 video klipova sa načelnicima lokalnih zajednica. Ovi video klipovi objavljuvani su na zvaničnim stranicama na društvenim mrežama, a ukupno je informisano 4755 osoba. Sklopljeni su dugoročni ugovori sa medijskim kućama FENA i SRNA o praćenju ključnih događaja Projekta, čime je povećan doseg informacija o projektu, budući da od ovih agencija druge medijske kuće preuzimaju vijesti i objave. U sklopu obilježavanja Svjetskog dana mentalnog zdravlja organizovana je izložba "Čovjek je čovjek". Izložba je održana u Europe House, uz prateće materijale: plakate, pozivnice, naljepnice i slike za društvene mreže. Prikazana su i dva video klipa kako bi se dodatno naglasio cilj izložbe.

Kroz komunikacijske kanale IPD-a (FB, Instagram, Web stranicu) informacije o izložbi došle su do **11174 osobe**. Promocijom putem eksternih medija (TV, Web portali, Print, Štampa) informacije o izložbi došle su do cca **55000 osoba**.

Ukupan broj osoba koje su dobile informacije o Projektu u izvještajnom periodu putem svih komunikacijskih kanala je **122720**.

IPD nastavlja davati doprinos izgradnji povjerenja i socijalne kohezije („bridge building“) u Bosni i Hercegovini i kroz projekat „Zdrave zajednice u BiH“ aktivnim podržavanjem harmoniziranih i sistemskih pristupa u intervencijama u oba entiteta BiH i jačanjem odnosa između partnera i ključnih aktera projekta, kako horizontalno, među grupama, tako i vertikalno, između predstavnika vlasti i stanovništva. Naime, procesi revizije legislative odvijaju se paralelno u oba entiteta s ciljem stvaranja uvjeta za kreiranje ili unapređenje preventivnih usluga u primarnoj zdravstvenoj zaštiti. Održan je zajednički sastanak svih općinskih koordinadora za zdravstvo u saradnji sa oba entitetska ministarstva zdravstva/zdravlja i oba SOG-a. Na ovaj način ostvarena je odlična saradnja između koordinadora u općinama/gradovima, posebno među susjednim općinama i gradovima, bez obzira na entitet. Nadalje, u oblasti uvođenja nastavnih sadržaja o prevenciji bolesti i promociji zdravlja odvija se paralelan rad u oba entiteta, koriste se isti instrumenti i planirani su zajednički okrugli stolovi za diskusiju nalaza analize i daljih koraka. Zdravstveni profili općina/gradova imaju istu metodologiju istraživanja i praćenja podataka koju identifikuje zajednička radna grupa sastavljena od profesionalaca iz oba entiteta i Brčko distrikta BiH.

Strateški pregled i perspektive projekta

Kontinuirana podrška i direktna saradnja sa zdravstvenim vlastima u Bosni i Hercegovini u njihovim naporima za unapređenje sistemske promocije zdravlja i prevencije bolesti, kao i mentalnog zdravlja te seksualnog i reproduktivnog zdravlja, s posebnim fokusom na lokalni nivo, strateško je opredjeljenje IPD-a. Strategija implementacije projekta je poticanje i promovisanje promjena „odozdo prema gore“, kroz uključivanje građana i jedinica lokalne samouprave u procese lokalnog upravljanja. Projekat osigurava intenzivno prisustvo tima na projektnim lokacijama i učinkovito raspoređuje resurse potrebne za kompleksne i intenzivne intervencije u prioritetnim oblastima.

U sljedećem periodu planirano je ostvarivanje sljedećih rezultata:

(1) Povećanje kontrole građana/ki nad svojim zdravljem:

- Mapiranje lokalnih aktera u odabranih 25 općina/gradova bit će završeno, a njihove potrebe procijenjene s ciljem jačanja njihovih kapaciteta za provođenje programa promocije zdravlja i prevencije bolesti. Na osnovu metodologije i alata za procjenu kapaciteta, početak će se s kreiranjem plana edukacije i materijala za obuku identificiranih lokalnih aktera početkom druge godine projekta. Paralelno s mapiranjem organizacija civilnog društva u lokalnim zajednicama, mapiranje medija bit će završeno za buduću edukaciju.
- Zaključci i preporuke za djelovanje iz analize rodne ravnopravnosti i socijalne inkluzije u odabranih 25 općina bit će pretočeni u mjere i akcije u lokalnim zdravstvenim planovima, koje će razvijati zdravstveni savjeti. Kampanje protiv pušenja će biti razvijene, a njihova implementacija će početi u narednom periodu u saradnji s relevantnim organizacijama civilnog društva i institutima za javno zdravstvo.

(2) Unapređenje usluga promocije zdravlja i prevencije bolesti na nivou zajednice:

- Nakon temeljne prezentacije projekta (mini-konferencije) u svih 25 općina/gradova, imenovani lokalni koordinatori za zdravlje će dobiti dodatnu podršku za jačanje svojih kapaciteta. Razvit će se jedinstvena metodologija istraživanja za kreiranje zdravstvenih profila općina/gradova, a podaci iz tih profila koristit će se za definiranje zdravstvenih prioriteta koje će općine/gradovi preduzimati. Smjernice za tretman nezaraznih bolesti (NZB) bit će ažurirane, a domovi zdravlja obučeni za njihovu primjenu. Ranije razvijeni i implementirani programi za promociju mentalnog zdravlja i prevenciju oboljenja, zasnovani na dokazima, nastaviti će se.
- Zadovoljstvo korisnika ova dva programa biće mjereno ove godine, a nastaviće se redovno mjeriti i za korisnike novih programa prevencije bolesti i promocije zdravlja, kao i za inovativne kurikule/programe u obrazovnim institucijama koji će se pripremiti i implementirati u odabranim općinama/gradovima.

(3) Implementacija integrisanih i održivih reformi kroz zakonodavne okvire

- Za uspostavljanje jedinica za prevenciju bolesti i promociju zdravlja u Federaciji BiH, razvijeni pravni modeli bit će razmatrani i odabrani u saradnji sa kantonalnim ministarstvima zdravstva i domovima zdravlja. Akcioni plan za prevenciju nezaraznih bolesti u Federaciji BiH bit će pripremljen i usvojen. Bit će podržane aktivnosti monitoringa provedbe zakona o zabrani pušenja u Federaciji BiH.
- Na osnovu analize zdravstvenih programa u odgojno-obrazovnim institucijama u oba entiteta, biće formirane stručne grupe za razvoj sveobuhvatnih edukativnih paketa za sve nivoe obrazovanja.

ZDRAVE ZAJEDNICE U BOSNI I HERCEGOVINI

Naš
CILJ:

UNAPRIJEĐEN ZDRAVSTVENI STATUS ŽENA, MUŠKARACA, DJECE I MLADIH U BOSNI I HERCEGOVINI PREVENIRANJEM BOLESTI I PROMOCIJOM ZDRAVIH STILOVA ŽIVOTA.

Želimo dostići

- 1. ZDRAVSTVENU INFORMISANOST I ANGAŽMAN GRAĐANA U PROMOCIJI ZDRAVLJA I PREVENICIJI BOLESTI:** Građani i građanke, posebno iz socijalno isključenih grupa, će biti educirani o vlastitom uticaju na zdravlje, prakticirati zdrave stilove života te aktivno učestvovati u kreiranju i provođenju preventivnih programa.
- 2. STRATEŠKI PRISTUP JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE ZDRAVLJU GRAĐANA:** Osnivanje zdravstvenih savjeta i imenovanje zdravstvenih koordinatora iz 25 lokalnih zajednica koji će preuzeti brigu o razvoju lokalnih akcionih planova u oblasti zdravlja i uticati na lokalne politike i donosiocje odluka. Općinske politike doprinose zdravlju građana.
- 3. INTEGRISANE I ODRŽIVE REFORME ZA BOLJE ZDRAVLJE I DOBROBIT GRAĐANA:** Unapređenje održivih usluga u oblasti promocije zdravlja, zdravih stilova života i prevencije bolesti na nivou primarne zdravstvene zaštite kao i njihovo financiranje. Zdravstvene i nezdravstvene vlasti će saradivati u kreiranju i implementaciji integrisanih i održivih promjena za brigu o zdravlju i dobrobiti građana. Uspostavljene jedinice za promociju zdravlja i prevenciju bolesti u 25 Domova zdravlja.

Korisnici:

**1.000.000 muškaraca
i žena, djece i mladih**

**25 jedinica
lokalne samouprave**

Trajanje:
1. novembar 2023.– 31. oktobar 2027.

Zdravstveni
sistem

Općina

Organizacije
civilnog društva

Mediji

Građani/ke

Naše vrijednosti i principi:

Programi i prakse
zasnovani na
dokazima

Pristup
baziran na
ljudskim pravima

Rodna osviještenost i
posvećenost rodnoj
ravnopravnosti

Inovacije i
kreativnost

Usklađenost sa
međunarodnim
standardima i principom
„da niko nije isključen“

Projekat je zajednička inicijativa Federalnog ministarstva zdravstva i Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske, finansiran od strane Vlade Švicarske a implementiran od strane Instituta za populaciju i razvoj – IPO.

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
Federalno ministarstvo zdravstva

Ministarstvo zdravlja i
socijalne zaštite Republike Srpske

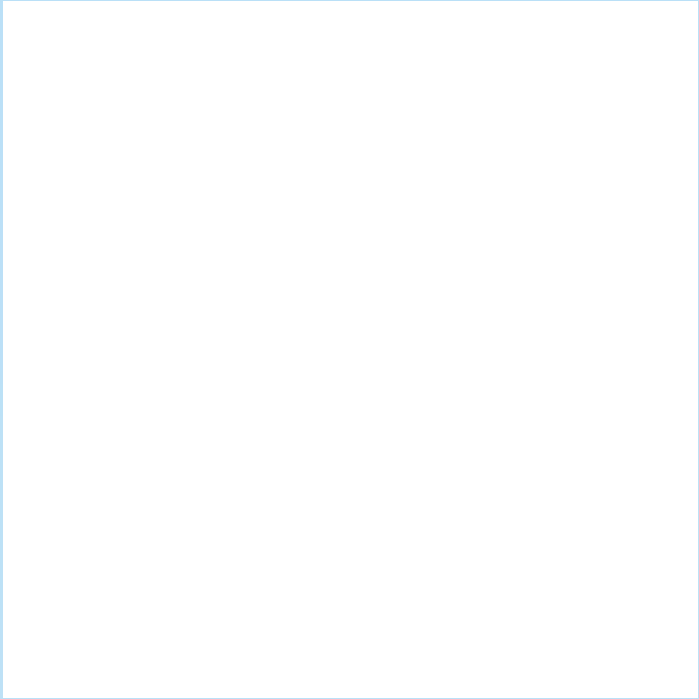
Institut za
populaciju i
razvoj

Švicarska

Ključni partneri:

Federalno ministarstvo zdravstva, Ministarstvo zdravstva i socijalne zaštite Republike Srpske, Odjeljenje za zdravstvo i druge usluge Vlade Brčko Distrikta, Ministarstvo civilnih poslova BiH, Federalno ministarstvo obrazovanja i Ministarstvo prosvjete Republike Srpske, Savez općina i gradova Federacije BiH, Savez općina i gradova Republike Srpske i drugi.

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
Federalno Ministarstvo zdravstva

Ministarstvo zdravlja i
socijalne zaštite Republike Srbije

Institute for
Population and
Development

Švicarska

ZDRAVE ZAJEDNICE

